СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 11. Джерзи Сіти, Н. Дж., понеділок, 16 січня 1933.

VOL. XLI. No. 11. Jersey City, N. J., Monday, January 16, 1933. THREE CENTS.

ПАМЯТАЙМО, ЩО РІЗДВЯНУ КОЛЯДУ ПРИЗНАЧУЄМО ЗАВЖДИ НА РІДНУ ШКОЛУ В СТАРІМ КРАЮ

ЖЕРТВИ СЛАТИ НА ТАКУ АДРЕСУ:

„OBYEDNANYE"

P. O. Box 122. Hudson Termirnal, New York, N. Y.

ГУВЕР ЗАВЕТУВАВ ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО НЕЗАЛЕЖНІСТЬ ФИЛИПИН

ВАШИНҐТОН. — Президент Гувер не затвердив конґресового проєкту надання Филипинам незалежности. Вето президента не переконало конґресменів. Не минуло дві години від часу, як повідомлено палату послів про це вето, як заряджено нове голосування над тим самим законопроєктом. Проєкт перейшов 274 голосами проти 94.

В сенаті піде справа тяжче. Там президент знайде більше число прихильників.

Своє вето умотивував президент, тим, що цей проєкт не принесе ніякої користи ні Филипинам ні Злученим Державам. Він казав, що цей проєкт, якби став законом, спричинив би тільки новий хаос. А Злучені Держави обовязані не допустити до цього з огляду на добро самих Филипин, своє власне й добро всього світа. Бо незалежність Филипин, надана в такій формі, як є запропонована, зробила би з Филипин іграшку в руках ріжних держав, що мають надвишку населення та імперіялістичні наміри.

ЧОРНЕ МАЙБУТНЄ.

НЮ ЙОРК. — Понад 400 капіталістів, банкирів, промисловців, економістів і артистів прислухувалися викладови Говарда Ската, речника технократії, себто тої нової науки, яка заповідає цілковитий переворот у світі, доконаний при помочі технічних удосконалень.

На викладі Скат представив теперішнє положення і заповів, що все піде до гіршого, а в короткім часі матимемо 20,000,000 безробітних. Він казав далі, що всі спроби заведення ще більших ощадностей, щоб довести державний буджет до рівноваги, скінчиться ще більшою економічною скрутою і більшим безробіттям.

Кажуть, що публика прислухувалася мовчки тому викладови, а по його скінченню мало було таких, що дали оплески. Банкирі не погоджувалися з песимістичними поглядами Ската.

ПРОПОНУЮТЬ ВИНО И ПИВО.

ВАШИНҐТОН. — Сенатський судейський підкомітет предложив новий проєкт у справі ліпшого пива. Зменшив алькогольну силу до 3.05%, щоби в той спосіб оминути всяку колізію з нарушенням конституції. Зроблено це тому, бо британська державна комісія ствердила науково, що напитки, які мають 3.05% алькоголю, не є опяняючими.

Разом з тим запропоновано допущення легкого вина з такою самою скількістю алькоголю.

Кажуть, що той проєкт перейде вже в обидвох палатах.

НЕЗАБАРОМ ОБИДЕМОСЬ БЕЗ ВУГЛЯ.

ВАШИНҐТОН. — Огуст Пікар, славний фізик зі Швайцарії, мав уже свій перший виклад, влаштований заходами „Нешенел Джіоґрефік Сосаєті". Він говорив про енерґію, заховану в космічних проміннях. І заповів, що в короткім часі та енерґія буде вживана до освітлювання міст, лету літаків, їзди автомобілями і в цілім промислі. Вугля буде тоді без вартости. Тому Пікар радить шеровцям майн уже тепер позбуватися шерів, бо вони втратять незабаром усю свою вартість.

При добуванню нової енерґії кошти будуть мінімальні. Переміна атомів, які містяться в трох каплях води, дасть стільки космічних промінів, що можна буде ними освітити ціле місто Вашинґтон цілу ніч.

Та з тим новим винаходом, казав Пікар, треба поступати обережно, щоб не викликати хаосу в світі. Це є природний поступ і на часі, бо зявляється тоді, коли вже вичерпуються поклади вугля і нафти. Тому людство мусить заздалегідь забезпечувати себе на інший лад.

ПОЛІСМЕНИ ПОМАГАЛИ ВИКРАСТИ БУТЛЕҐЕРА.

НЮ ЙОРК. — Обжаловано двох полісменів, Джана Невінса й Артура Ґрефа, за участь у викраденню бутлеґера Ернеста Шеніґа, від якого вимагали окупу $100,000. Полісмени помагали в тім ділі тром ґенґстерам.

ЕПИСКОПИ ПРОТИ МЕКСИКА.

ВАШИНҐТОН. — Архієпископ Едвард Ганна проголосив від імени католицького епископату в Америці протест проти „переслідування церкви в Мексику". В протесті звертаються епископи до американських горожан, щоби вони зацікавилися „приверненням релігійної свободи в Мексику".

КОНФІСКУЮТЬ АМЕРИКАНСЬКІ ҐАЗЕТИ.

ГАВАНА. — Військова влада сконфіскувала 120 чисел „Ди Ню Йорк Таймс", 175 чисел „Ди Ню Йорк Геральд Трибюн" і 35 чисел „Ди Ню Йорк Сон" за відомости про заведення військової цензури на Кубі. Ота справа опинилася вже в американській амбасаді й надіються якоїсь інтервенції з боку американського уряду, а можливо й зміни особи американського амбасадора. Кажуть, що треба мати на Кубі амбасадора, котрий виявив би більшу силу і „привернув островови цивільні права".

ЗАМЕРЗЛИ НА ШЛЯХУ.

На шляху недалеко міста Римнік-Серат у Румунії знайдено 44 трупи селян, які замерзли підчас страшної сніговиці й морозу. Вони йшли до міста, щоби взяти участь у льокальних виборах. Бояться, що знайдуться ще численні жертви морозів та сніговиці.

ЩЕ ОДИН „ПОДВИГ КУЛЬТУРИ".

В неділю, 27. 11. м. р., виїхали з Бібрки дві учениці „культурно-освітної секції" до поблизького села Калагур на лекцію для курсу неграмотних. Коли вечером верталися додому, хтось здержав коні з возом, на якому вони їхали, засвітив їм електричною лямпою в очі, а потім почав їх бити палицею. У висліді одній з них, Марії Хомяк, розбив голову так сильно, що сьогодні вона лежить обандажована вдома, а Марії Коцюмбалівній набив два великі синяки.

НАМАГАНЕ ВБИВСТВО ЧИ САМОГУБСТВО?

До стрийського шпиталю привезли тяжко раненого Олексу Галія, орендаря фільварку. Слідство ствердило, що його запросив до себе на партію шахів управитель копальні в Дашаві, Ковальчик. Підчас гри Ковальчик зранив Галія з револьвера, а опісля прислугував його стрілити на письмі, що він сам зранився. У шпиталі перед операцією Галій зізнав, що Ковальчик зранив його з причини родинних відносин.

КІНЬ 2 ЗОЛОТІ, А ЙОГО ПАШПОРТ 16 ЗОЛОТИХ.

Один зі старокраєвих часописів подає таке: Останні звідомлення біржі на худобу подали, що на торгах можна було дістати коня за 2 золоті. За дуплікат пашпорту на коня, коли перший загубиться, треба дати 16 золотих. Таких нісенітниць щораз більше і вони вказують, що маємо справді до діла з історією новітньої вавилонської вежі.

ЧОЛОВІК У КАСІ.

Богатий лодзький купець Козловський захорів був так тяжко, що його могла вратувати лише трансфузія крови. Пів літри крови за 100 зол. згодився дати Козловському шпитальний товариш, 27-літній Блащевський. Коли оба здорові кинули шпиталь, Козловський виробив іще Блащевському посаду. Раз Козловський вернувся додому та застав хату ограблену; з кабінету чути було якийсь шелест, а нікого не було видно. Купець прикликав шлюсаря. Коли шлюсар отворив касу, Козловський знайшов там свого... спасителя Блащевського. Він, приловлений на крадежі, сам замкнувся в касі. Суд засудив Блащевського на 8 місяців арешту.

РУМУНІЯ НА РОЗПУТТІ.

Під таким наголовком містить черновецький „Час" статтю, в якій застановляється над ситуацією Румунії в звязку з зірванням переговорів Румунії з Совітами та осамітнення Румунії зі сторони недавних її союзників — Франції і Польщі. Роздумуючи над тим, хто править Румунією, автор статті доходить до таких заключень:

„Так званої в деморкатичних державах публичної думки нема. Бо в Румунії публика не має своєї думки. Якби хтось хотів прислухатися до голосу народу в Румунії, то не було би тут взагалі ніякого уряду довше, як один день; не було би й держави, ані державного, ані суспільного ладу, а був би один безпросвітній хаос і темрява довкруги, як у перший день створення світа, ще заки Господь сказав: нехай буде світло, й настало світло, й Господь назвав світло днем, а темряву ніччю. І було добре так. Отже в нас на сході ще нема того добра, що в іншім світлі. В нас панує тьма тьменна, Толстоївська власть тьми, в котрій брат брата ріже, убиває в нерозумі й безтямі, та ще домагається, щоби вічно була тьма, бо народ, мовляв, не хоче світла, а хоче тьми тай тих сплетнів, що для погуби світла творяться по закутках і пошепки в безпросвітній тьмі, яка кінчиться смертю".

Заключення справді невеселі.

ЛІС НА ДНІ МОРЯ.

Між островом Руґія і Швецією знайшли на дні моря у глибині 40 метрів ліс. Дерева, що росли там, були колись на суходолі і втримались від 20 до 40,000 літ. Вони стоять сторчаком і досі. Вчені пояснюють це тим, що там нема ніяких течій ані впливів атмосфери. Одночасно признають, що таке явище в такій морській глибині ствердженю мабуть уперше.

УБИВСТВО КАНАДІЙЦЯ У ВІКНІ.

У Вікні (Буковина) невідомі злочинці поповнили грабіжне вбивство, котрого жертвою впало двоє людей. Злочинці ввійшли до хати селянина Івана Паладія, що повернув недавно з Канади, і, вбивши його та його сестру, зрабували гроші. Жандармерія покищо ствердила, що злочинці стріляли з австрійських крісів.

ЗАСУДИЛИ БУВШОГО ПОСЛА ТАРАШКЕВИЧА.

Бувшого посла і голову Білоруського Клюбу, Бронислава Тарашкевича, засудили у Вильні на 8 літ тяжкої вязниці за злочин зі ст. 102 к. к. Одного з його спільників засудили на 4 роки, двох по 2 роки, а двох на півтора року вязниці.

ОБІКРАЛИ ДВІ ЦЕРКВИ.

В селах Чорнім і Довгім, горлицького повіту, обкрадено нічю з 12-го на 13-го грудня греко-католицькі церкви. В Чорнім вкрадено: три позолочені чаші, образ св. Тройці, хоругву, царські врата, шафу на церковну посуду, столик до клякання, ампулки й трику з вівтаря, посуди з св. оліями, 3 фелони, 2 павуки й вічну лямпу, 3 обруси, 6 ліхтарів і церковні книги. З дзвіниці вкрали дзвони, вартости кілька тисяч золотих.

В Довгім винесли з церкви церковні прилади й ризи, та навіть хрести, і дзвони з дзвіниці. Всякі сліди справців закрив сніг. Кажуть, що цю крадіж поповнено на тлі спору між уніятами та православними.

ВИДОБУВАЮТЬ ЗОЛОТО З КОРАБЛЯ „ПЕТРОПАВЛОВСК".

Успіх водолазів „Артілія", що видобули золото з затопленого англійського корабля „Єґипет", заохотив Японців, щоби видобути золото з російського корабля „Петропавловск", що втонув у році 1904 (підчас російсько-японської війни) біля порт-артурського форту. Цей корабель, на якому згинув російський адмірал Макаров, віз велику скількість золота, вартости 875 мільонів франків. Експерт Катаока устійнив уже точне місце, де лежить затоплений корабель, і японські водолази внедовзі видобуватимуть з нього золото. Обчислюють, що праці потребують 2 роки.

ЕКЗЕКУТОР ВЗЯВ У КУПЦЯ ШЛЮБНУ ОБРУЧКУ.

Такий випадок трапивсь у Варшаві. До одного купця зголосився екзекутор, домагаючися заплачення належних податків. Купець, котрий не мав грошей, запропонував екзекуторови, щоби він заняв його товари. На те екзекутор відповів, що товари не представляють для нього ніякої вартости, вхопив купця за руку, зняв з пальця шлюбну обручку, а з кишені витягнув золотий годинник і чимшвидше вийшов зі склепу.

ПОЛЬСЬКИЙ РОБІТНИК УБИВ ФРАНЦУЗА.

У французькому селі Ленс емігрант Ант. Цводзінський напав на хату лісового сторожа Діклемортієра. Застав лише Діклемортієрову жінку. Коли надійшов сторож, бандит утік. Діклемортієр вийшов за Цводзінським і хотів його вилеґітимувати; цей добув револьвер і вистрілом у голову вбив Діклемортієра. Після вбивства Цводзінський скривсь у своїх спільників Новаків. До поліції, що прийшла тут, віддав бандит кільканацять стрілів. Ранений двома кулями, піддався. При операції знайшли в його тілі третю кулю, яку бандит мав там уже віддавна.

КОЖДА ТРАКТОРНА СТАЦІЯ В РАДЯНЩИНІ БУДЕ ОСІДКОМ ЧЕКІСТІВ

РАДЯНСЬКА ВЛАДА ПРИЗНАЧУЄ КОМІСАРІВ-ЧЕКІСТІВ СЛІДКУВАТИ ЗА ПРАЦЕЮ СЕЛЯН.

МОСКВА (СССР). — Центральний Комітет Комуністичної Партії постановив утворити нову владу на тракторних стаціях радянщини. На всі стації будуть призначені спеціяльні комісарі з помічниками. Їх обовязком буде: забезпечувати виконання завдань радянської влади, які вона даватиме колхозам та совхозам; вести боротьбу з саботажем селянства; організувати комуністів та комсомольців на місцях; провадити політичну пропаганду й слідкувати за тим, щоб ретельно переводилися кари на ріжних саботажників, „куркулів" та взагалі ворогів радянської влади.

Кожний комісар на тракторній стації буде мати трох помічників. Комісар і помічники призначатимуться з числа місцевих відомих комуністів, а всі вони будуть підлягати в Москві спеціяльно для цього призначеному чекістови, що зватиметься помічником комісара по хліборобству.

АРЕШТУВАЛИ ЧЕКІСТА В КИШИНЕВІ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — В Кишиневі, в Бесарабії, жандарми арештували радянського шпигуна, чекіста Ґусева. У нього знайдено багато документів про шпигунство в Румунії та про діяльність самого Ґусева й інших осіб.

АРЕШТУВАЛИ РАДЯНСЬКИХ ШПИГУНІВ У ФІНЛЯНДІЇ.

ГЕЛЬСІНҐФОРС (Фінляндія). — Поліція арештувала російсько-комуністичну шпигунську організацію в складі 16 осіб. Знайдено також яму, в якій друкувалися комуністичні відозви й т. п. Разом з тим поліція захопила багато документів про шпигунсько-комуністичну діяльність у Фінляндії.

КИТАЙЦІ ПОЧАЛИ КОНТР-НАСТУП ПРОТИ ЯПОНЦІВ.

ПЕКІН (Китай). — Ґубернатор провінції Джеґол, Тенґ-Ю-Лінґ, змобілізував усі китайські реґулярні та нереґулярні воєнні сили для опору японському наступови на цю провінцію. В деяких місцях Китайці почали настирливі атаки проти японських військ. Та покищо Японці не спинили свого наступу, а все наближаються з двох сторін до столиці провінції, міста Джеґол.

Навіть коли Японці остаточно захоплять провінцію, то треба сподіватися довгої упертої повстанської боротьби зі сторони Китайців. Разом з Японцями наступає також армія незалежної Манджурії, яка з кождим днем зростає в силі та поліпшує свою організацію під проводом Японців.

ЛЯВАЛЬ НЕ ВІРИТЬ ҐАЗЕТНИМ ПОВІДОМЛЕННЯМ.

ПАРИЖ (Франція).—Бувший премієр-міністер Франції, Ляваль, який приїздив до Вашинґтону на переговори з президентом Гувером у справі воєнних міжнародних боргів, заявив, що він не вірить ґазетам, які подають, що Гувер говорить, що він не обіцяв мораторії на воєнні борги. Навпаки, Ляваль твердить, що президент Злучених Держав запевнив, що на час кризи Америка дасть мораторію на европейські державні борги.

Уряд Франції знов опинився перед кризою. Причиною має послужити державний буджет, в якому міністер фінансів Шерон урізує на 5 мільонів франків витрати на утримання ріжних державних урядників, а на других 5 мільонів франків підносить податки. Проти уряду будуть ті посли парламенту, які стоять проти зменшення утримання урядникам, а з другої сторони й ті, що є проти збільшення податків.

НОВИЙ УРЯД У РУМУНІЇ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Король доручив сформування нового уряду бувшому три місяці тому премієрови, Вайді Воєводі. Уступаючий премієр-міністер Маню та його партія обіцяють свою підтримку новому премієрови. Маню уступив тому, що король не захотів звільнити з цивільних посад ґенералів, які належать до королівської камарилі.

Вайда Воєвода хоче лишити в своєму уряді, на становищу міністра справ заграничних, Тітулеску, який три місяці тому повалив уряд Вайди Воєводи через російсько-румунський пакт про ненапад. Тітулеску був рішучим противником такої згоди з Росією.

ЧЕХИ СПОДІВАЮТЬСЯ ВІЙНИ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Підчас дебат над буджетом у парляменті деякі посли заявили, що Чехословаччина повинна бути мілітарно добре приготована, бо в Европі можна сподіватися війни. Зокрема не виключений напад зі сторони Угорщини, яка все зброїться при допомозі Італії й Австрії.

БУНТИ В ЕСПАНІЇ ВГАМОВАНО.

МАДРИД (Еспанія). — На півдні вже також привернено порядок і спокій. Поліція та національна ґвардія остаточно здавили комуністично-анархістичне повстання й бунти, які найдовше тревали на півдні Еспанії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
[redacted] FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КОНҐРЕС КУЛЬГАЄ

В практичній Америці є така аномалія, якої не знає цілий демократичний світ, коли йде про законодатні тіла, себто про парляменти. Маємо тут на думці оту нещасну конґресову сесію „кривої качки", в якій заважують ще голоси послів чи сенаторів, кодрі вже перепали при виборах. Біда і з президентом, котрого, як у теперішнім випадку, треба теж зарахувати до „кривих качок". З одного боку він репрезентує партію, яка програла і відходить від влади, а з другого боку має вже тепер у конґресі більшість, на яку він не має властивого впливу.

З того всього виробилася така ситуація, що в найтяжчій для Америки хвилі маємо до діла з конґресом, який не є працездатний. І маємо президента, котрий склонний дати свій спротив навіть на те, що конгрес з тяжкою бідою ухвалить, як от у справі ліпшого пива чи фармерського бонуса.

Це діється в часі, коли в сенатськім комітеті переслухують ріжних представників про положення в краю, а які то переслухання хіба тільки ще чорнішими красками змальовують ті страхіття безробіття, про які вже загал знає. Коли є місцевости, де на 2,000 людей тільки 10 працюють, а решта здана на ласку допомоги, то що вже може бути гіршого? Коли батьки висилають дітей на місто, щоби крали по склепах поживу, то які вигляди ждуть суспільство, яке так виховує молодь? І коли безробітного, старого й малощо не сліпого, позбавленого засобів до життя і без цента при душі, передержують у вязниці за те, що він ужив кепський дарований йому „нікель" на заплату переїзду собвеєм, і цей нещасливий вішається з розпуки у вязничній келії, то яких ще трагічних випадків треба, щоби пізнати, що отсе край доходить до такої границі, поза якою є хаос та суспільний і моральний переворот?

І коли з того боку глядіти на представників у конгресі та на ту сесію „кривої качки", то годі зрозуміти їх поступовання, яке чейже мусить довести край до руїни. Бо „кульгає" край і без того. А в часах такого напруження як те, що ми його переживаємо, ніколи не знати, коли вже мірка терпеливости перебрана й коли кінчиться порядок, а зачинається революція. Тепер хіба ще одна надія на те, що нововибраний президент, як обійме владу, матиме вже вироблену, готову програму й силу ту програму перевести в життя, та скінчити з „кульганням". Бо нужда міліонів безробітних не ворожить нічого доброго.

ВАГА І ЗНАЧІННЯ МІЖНАРОДНЬОЇ ПРОПАҐАНДИ.

В руках деяких наших установ та громадян в Америці знаходяться письма, вислані з краю від провідних політичних установ, у яких край просить допомоги на акцію на міжнароднім полі. Видатки на ті потреби виноситимуть у 1933 р. щонайменше $6,000. Гроші ті потрібні на систематичну висилку краєвих делеґатів на засідання Союза Націй, на міжнародні конгреси до міжнародніх столиць, на друк інформативних брошурок у чотирох найважніших мовах та на переклади і зібрання відповідних матеріялів, потрібних для виготовлення петицій, рефератів, меморіялів і пресових звідомлень.

Крім того треба держати хоч дві особи за границею для постійного звязку з чужинцями і послідовної інформативної праці за кордоном.

В тих самих письмах пишеться у звязку з тою справою про вагу і значіння міжнародньої пропаганди таке:

„Німецький учений Штерн Рубарт доказує, що центральні держави програли війну через брак належитої пропаганди їхньої справи в світі. Союзним державам вдалося переконати світ, що центральні держави є спричинниками світової війни і що вони ведуть її у варварський спосіб, а вслід за тим цілий світ з Америкою включно виповів війну центральним державам і вони мусіли програти. На наших очах бачимо, що Німеччина при помочі вмілої пропаганди відзискує значіння і впливи в світі, не оглядаючися на програну війну.

„Думки німецького вченого про значіння пропаганди відносяться і до українського народу. Світ і Найвища Рада в Парижі в 1918 р. дуже мало знали український нарід, його змагання і стремління. Тим потверджується, що Найвища Рада уповажнила польські війська заняти Східню Галичину — мовляв, щоб очистити її від большевицьких банд. Багато малих народів, як: Чехословаччина, Литва, Естонія і Лотва здобули державу головно завдяки вмілій пропаганді своєї справи. Ті народи здобули державність, хоч не принесли й десятої частини тої скількости жертв крови, що український нарід. Можемо сміло сказати, що колиб ми в 1918 році були так повели пропаганду української справи в світі, як прим. президент Масарик, то українська держава була би вдержалася при активній піддержці великих держав світа.

„Ці недомагання ми мусимо направити збірним зусиллям усіх Українців. Політична ситуація світа непевна і може вже й недалекий час, коли світові події знову видвигнуть на верх українську справу. Одним словом, слід переконати світову опінію шляхом пропаганди, що не може бути світового мира без повстання української держави.

„Досвід останніх літ навчив нас, що в Польщі оборона прав українського народу не може принести ніяких успіхів. Для нас стало ясним, що український нарід мусить у світі й перед Союзом Націй повести акцію, яка мала би на меті примусити польський уряд виконати його міжнародні зобовязання супроти українського народу. Іншими словами, ми переконалися, що шляхом петицій до Союза Націй, шляхом пропаганди в світі можна впливати на положення українського народу в межах Польщі. Ми бачимо, що деяких некорисних для нас законів польський уряд не видав з огляду на нашу міжнародну акцію. Пацифікація пригадала світови українську справу і зробила її актуальною. Край повів живу працю на міжнародній арені, набрав у тому досвіду, але рівночасно переконався, що ця праця вимагає величезного вкладу праці, гроша і часу."

О. Сновида.

РОЗВАЛ „КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ (БОЛЬШЕВИКІВ) УКРАЇНИ".

КП (б) У — така є офіційна назва того апарату російського, який тримає окуповану Москвою Україну в карбах: культурно, економічно й політично. На неї спирається диктатура Сталіна на наших степах, і вонаж — останніми часами **поточилася до явного розпаду.**

„Завдання", які поставила свому апаратови на Україні Москва, показалися такими потворними, такими неможливими для виконання, що величезна більшість Компартії України, яка складається — в верхах — переважно з Москалів і Жидів, — збунтувалася. Всі совітські московські часописі ревуть про саботаж „ворогів з партійним білетом". А дані, які наводять — дійсно характеристичні. І так — совівська агенція пресова **Тас** доносить, що 10 визначних комуністів на Україні, які займають відповідальні пости в совітській адміністрації — потягнено до відповідальности за **солідаризування... з визискуваною людністю** проти розпорядків центральної влади.

Дальше — Совнарком УССР і ЦК КП (б) У рішили арештувати і віддати під суд 5 директорів більших українських совхозів за „злочинний опір — мимо кількакротних упімнень — проти розпорядків партії і уряду щодо „хлібозаготовок"... Дальше — ЦК партії рішив заскаржити перед Центр. Контр. Комісією і „зняти з роботи", виключивши з партії, — кількох головноуповажнених по хлібозаготовці на Україні за „повну бездіяльність і підрив районових організацій, які не вжили заходів для переломлення опору кулаків в справі хлібозаготовки"... Дальше, Колеґія Наркомату совхозів „зняла з роботи" 13-тьох директорів великих „зернотрестів" на Україні... Дальше — викрилося, що в першій половині грудня ладування вагонів на українських залізницях — виявило брак 4,100 вагонів денно, якраз тих, які мали бути наладовані збіжем, що відправлялося з України до Московщини; і знова вину приписується „нездисциплінованих" — саботажеви українських залізничників і нижчого партійного апарату... Все це можна читати у **Таса** і в „Правді" 23. і 24. грудня і в „Ізвєстіях" 23. грудня.

Але й це не все! ЦУВиконком позбавив звання своїх членів Балюклєвича, директора Одесько - Миколаївського „зернотросту" за „злочинний зрив завдань партії по виконанню хлібозаготовок"... Дальше, в цілім ряді районів на Україні, а саме — в Лепетиськім, Новоконстантинівськім, Колярівськім, Васильківськім, Ольвіопільськім, Кобеляцькім, Вурлуцькім і інших звільнено з посад партійних організаторів тоїсамої хлібозаготівки, і винних постановлено виключити з партії.

Потім дрібні факти, якими аж роїться совітська преса: в одним районі 1,000 „єдиноличників" (несколективізованих селян) засіяли — 37 гектарів. Саботаж! В другім районі — 740 господарів відмовилися від землі і не хочуть робити... В третім, в однім селі косовиця тревала... 57 днів. Саботаж! Предсідник колхоза ім. Блюхера (большевицького генерала) — відмовився давати державі збіже, заявивши, що і „самим мало". Саботаж! То само в інших колхозах. Секретарі „комячеек" — підривають роботу в ударних бриґадах, даючи гасло — „збирати для держави хліб лише по змозі", а не так, як жадають в Москві. Саботаж! І на Україні, і на хлібодайній українській Кубані, сколективізовано на 80%. І хто винен? **Соціялістичне село і партійні робітники,** це вони конспірують проти свогож „робоче - крестянского" уряду! Навіть більше, як показується, до сіл повернуло багато засланих на Соловки і Сибір „кулаків" — і вони то кермують всіми отими „саботажами", під їх впливом опинився „партійний актив" — і нічого з ними робити не можна... Коли згадати, як ще недавно ніодин селянин на Україні не давав нігліґу незнаному або підозрілому в очах влади, — та що тепер тойсамий селянин на Україні переховує цих „злочинців" і навіть „підпадає під їх вплив", тоді усвідомимо собі **величезну зміну, що наступила на здушеній большевицьким терором Україні!** А щож робить „партійний актив"? Партійний „актив — відповідають большевицькі газети", мовчить, бо боїться розправи"...

Ось суть переміни, що назрівають на Україні. Давнійше — людність мовчала, бо боялася розправи. Тепер партійний актив мовчить, бо боїться розправи, і боїться — виконувати розпорядження Москви.

Звідси лють преси большевицької, звідси чистка і розгром КП (б) У, виключення з партії уповноважених, секретарів районів і т. п. **Остоя, підпора московсько-большевицького панування на Україні — зачинає хитатися. Власний апарат,** видуманий большевиками для експльоатації і гноблення України, **відмовляє послуху...**

Тяжкі часи наступають для Москви на Україні, і може радісні — для нас.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Укр. Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні а заразом надзвичайні збори відбудуться у вівторок, дня 17-го січня, в годині 7. ввечір, під ч. 72 Моріс вул. Проситься усіх членів прибути на ті збори конечно, бо є дуже важні справи до полагодження. — Д. Мадай, предс.; В. Кушнір рек. секр.

БРАМА ДО ЩАСТЯ

Цілком природно, що кожен з родичів готовий на всяку жертву для щастя своїх дітей. „І небо для них прихилив би!" — думає кожен батько, чи кожна матір, день і ніч мріючи про те, щоб їхні діти вийшли на ліпшу дорогу, ніж та, якою пройшли життя самі батьки. І в тих мріях вимальовуються родичам принадні образки повного задоволення, цілковитого щастя їхніх любих діточок, коли вони дійдуть дорослого віку й самостійно творитимуть своє життя. Уявляється родичам, що їхні діти виросли розумними, на все добре здібними, що всі люди узнають заслуги їхні та шанують і вихваляють їх. Та й ще далі йдуть родичівські мрії, а саме, як їхні діти з вдячністю й відданістю будуть поважати й шанувати своїх родичів, котрі допомогли їм до ліпшого життя, до кращої долі, наблизили їх до щастя, про яке вічно тужить кожна жива душа.

Але в дійсности не часто такі мрії здійснюються! А надто в наших людей не рідко й таке трапляється, що батьки жили ліпше, як доводиться жити дітям. Дуже й дуже рідко буває у нас, щоб якась дитина зпід убогої селянської чи робітничої стріхи вибилася на широкий шлях життя, посіла у світі якесь чільне, визначне місце. А тимчасом і самі ми це помічаємо, та й інші чужі люди стверджують, що Українці — нарід здібний, талановитий, з великим хистом.

І чомуж то так, що у ріжних сусідів сила-силенна людей з найвищих верств — доктори, професори, письменники, мистці, політики, винахідники, промисловці й т. д. походять від бідних батьків, що були селянами, чи звичайними вбогими робітниками? Подивіться хочаб і у Чехів: від найчільнішого їхнього чоловіка — президента републики, та від премієрів - міністрів й кінчаючи визначними письменниками, вченими, то що — скількі їх мають убогих родичів, котрі були звичайними селянами, чи робітниками, не зазнали жадних вигід життя, не посідали жадних визначних, чи показних місць!

А це тому, що ліпше життя можливе лише для людей освічених. Невченіж, малознавчі, неосвічені люди, хочаб вони мали й найдобрішу душу та найліпше серце, не можуть вистарати собі доброго становища в теперішньому світі. Алеж для того буває замало самої шкільної освіти. Треба, щоб і поза тим, чого вчать у школах, дитина розвивала свій розум, набиралась пожиточного знання, з нього черпала матеріял для витворення своїх власних думок, для витворення власних поглядів на життя взагалі, то є, щоби мала широкий, власний світогляд.

Світогляд же витворюється насамперед після ознайомлення з думкою та наукою визначних людей, що жили поперед нас, що мали великий розум, широкі знання, виникаючий хист у тій, чи іншій галузі. Звичайно про все те, що думали й зробили такі люди, або вони самі понаписували книги, або інші люди про них написали. Отже книги є скарбницею всесвітнього розуму й вселюдського таланту й хисту. Це є певна й найліпша криниця для здобування ширшого знання й глибокого розуміння світа. А розуміти світ і знати, як треба в ньому заховуватися при всяких умовинах життя, — це є перше джерело нашого щастя.

Отже не здивуєтеся, коли, перечитуючи життєписи визначних людей, ви незмінно й скрізь здибуєте одно й тесаме речення: — „За дитячих літ був він залюблений у пожиточні книги". Не сама шкільна наука, (бож школу тепер переходить майже кожен), не лише навчання родичів, (бож кожного навчали вони!), не лише життєвий власний досвід (бож кожен, поки жиє, нехотя набирається досвіду!), — але якнайбільше читання добрих книг робить людину справді мудрою. Таж більшість життєписів визначних людей розповідає нам про те, що ці люди в дитячому віці перечитували насамперед книгозбірні своїх родичів, тобто ті кожен, що були в дітей при праці, що самі впадали їм в око.

Отже чи не вияснюється нам тепер, чому так мало поступають наперед наші люди, порівнюючи з своїми батьками? Розгляньмося довкола: чи багато є в нас родин, де булаб хоч невелика книгозбірня, котраб послужила першою духовою стравою для наших дітей? Згадаймо: чи часто батько, або мати, вертаючися з міста, принесе своїм дітям той найдорожчий подарунок, котрий бодай трошки відчиняє їм браму до щастя—книжку?!

Ні, у нас не так! У нас, коли люблять дитину, — то приносять їй солодощі, дарують ляльки, часом і шкідливі забавки: примушують робити ті, чи інші праці, або в поміч родичам, абож, „щоб не ледащіла", — але найменше думають про те, щоб дати дитині добру книжку, котраб з дитячого вже віку розвивала розум, ушляхотнювалаб душу та запалювалаб до чину красним, захоплюючим прикладом.

А тому й буває найчастіше так, що діти наших простих людей-селян, робітників, або навіть і діти людей ніби освіченіших та заможніших, у своїх дитячих роках не бувають направлені на той єдино добрий шлях, котрий приводить людину дорослу до брамки щастя. І тоді всі мрії батьків гинуть без сліду, а любим діточкам стелиться тернистий шлях, ще важчий, ніж був шлях родичів... — („Українське Слово", Ужгород).

ОДИНОКА РАДА.

(За Карлом Мавтнером).

Називався Йосиф Гірняк і був вдівцем. Мав господиню Емілію, дужеж добру душу. Вона йому варила та дбала про порядок. Мав усе, що було треба.

Тимбільше його заболіло, коли одного дня переконався, що господиня обкрадає його. Не було сумніву: Емілія крала безсоромно гроші з його гаманця, краватки, хусточки й інші невинні памятки.

Чи мав бути обережніший, замикати шафу і куфер? Або зчинити бешкет і Емілію викинути? Та що почав би без неї? Таж інша буде також красти, не згадуючи того, що не буде знати, яку теплу воду має дати йому до голення, яку загорячу каву, що найрадніше їсть і скільки соли має дати до зупи. Одначе чейже не дасть обікрасти собі хату дочиста!? Не смакувала вже йому їжа, журився, та вкінці таки знайшов раду на це:

Одного дня закликав Емілію до себе. Сидів при бюрку, закурив собі папіроску та попросив господиню, щоби також сіла.

— Еміліє, — став говорити — вже буде десять літ, як ви в мене і я з вас зовсім задоволений. Добре варите, дбаєте про порядок і дбаєте про мене. Більше від життя я вже нічого не жду. Знаю вас дуже добре, тому гадаю, що то буде найрозумніше, що можу зробити, а саме попросити вас, щоби ви схотіли бути моєю жінкою.

Емілія похнюпила очі та збентежено стала вертіти запаску. Колиж він скінчив говорити, встала та сказала:

— Добре.

Зараз небаром відбувся їх шлюб. У житті обоїх нічого не змінилося. Та щось усеж таки змінилося: Йосифови Гірнякови вже ніколи не бракувало грошей, ніколи вже йому не пропадало білля й ніяка з тих дрібниць, які перше пропадали. Навпаки, мандрували з кредансу Емілії назад усі на своє давніше місце.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПЕРЕД ВИСТАВОЮ В ШІКАГО.

З цього, що дотепер ми вичитали в газетах про український відділ на виставі в Шікаго, показується, що ми дуже лихі учні. Щойно минуло повних десять літ від цього часу, як ввесь український нарід розпочав період будови свого державництва; щойно перевели ми основну критику над причинами наших невдач у творенні української держави; щойно всі ми прийшли до заключення, що наша праця була засуджена на невдачу головно через те, що ми до неї не були підготовані; щойно появилися кличі, що час тепер обчислити наші сили і пійти з певним пляном до високої цілі. Ще не засохло чорнило на статтях, в котрих говориться, що участь Українців у виставі є національною конечністю, а вже приходиться неодному з нас завважати, що вся отся велика наука пішла в забуття.

В червні має бути отворена вистава в Шікаго. Вже кілька літ говориться про будову українського павільону. Зачуваємо, що з рідного краю має прийти велика сила експонатів. Знаємо, що навіть окрема висланниця зі старого краю перебуває між нами. А ще багато інших справ знаємо з розмови і з переписки.

Отже знаємо багато — а не бачимо майже ніяких діл!

Кажуть, що Українська Виставова Корпорація в Шікаго має ледви кількасот долярів на будову павільону! Кажуть, що серед таких відносин нема мови про український павільон! Ба, кажуть, що товариства й громади попризбирували гроші і не хочуть їх вислати до розпорядку Українського Виставового Комітету в Шікаго!

Треба отверто запитати і Виставовий Комітет і Українське Громадянство: Чи то вже ніхто з нас не розуміє, що таку справу, як український відділ на виставі, не дасться влаштувати одного тижня?

Якщо загалом ми, Українці, маємо мати український відділ на виставі, то будемо його мати, коли:

1) Український Виставовий Комітет видасть розказ до негайного складання грошей на влаштування українського відділу;

2) Цей Комітет повідомить прилюдно цілу українську громаду, які наші видні люди зголосилися із своїми причинками до звеличання участи Українців у виставі;

3) Коли українське громадянство Злучених Держав і Канади перестане саботувати підготовчу роботу, а візьметься солідарно до висилки призбираних грошей і влаштування дальших збірок на піддержку праці Комітету й інших працівників, що підготовляють участь артистичних сил у масових виступах з нагоди світової вистави в Шікаго.

Тут ще одна важна справа, якою українське громадянство Злучених Держав і Канади повинно поважно занятися. Це така справа: Як з ріжних земель України в Европі і від ріжних українських груп на еміграції попріїздять видні українські громадяни на виставу в Шікаго, тож само собою насувається питання, чи не слід би з такої нагоди влаштувати якусь національну нараду. Таж не скоро трапиться така нагода, яку маємо тепер, щоби гостити посеред української еміграції й її дорости не одного делеґата, але може й цілий гурток видних громадян з Европи й Америки в Шікаго. Отже вже час подумати над зорганізуванням якогось Національного Українського Комітету, окремо від Виставового Комітету, для приняття українських делеґатів і для обговорення з ними пекучих національних справ. Може при цій нагоді вдалось би довести до трівкого порозуміння між канадійською й стейтівською Україною в ціли плянового ведення української праці для допомоги Старій Україні.

Д-р Семен Демидчук.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний, складаю подяку головному урядови У. Н. Союза за уділення мені з фонду запомогового $75, як також дякую місцевим відділовим урядникам від. 345, які не пожалували труду і помогли мені в тій справі.

Микола Ґрубрин.

З УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ.

З ПРИВОДУ РАДІО-КОНЦЕРТУ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ХОРУ З ШІКАГО, ІЛЛ.

I.

Вияснення уряду хору.

По радіо-концерті Українського Хору міста Шікаго через Нешенел Бродкестінґ Компані появився допис у часописі „Свобода" ч. 305 з 31 грудня 1932 р. з підписом якогось добродія М. О. Г.

Тому, що в дописі є невірні інформації для тих, що читали цей допис, а не слухали програми хору на радіо, почуваємось до обовязку пояснити для висвітлення цих інформацій, або міркувань дописувача, а спеціально хочемо спростувати сам кінець його допису, який звучить:

„Це був радіо-концерт хору, що носить імя „Українського Національного Хору". Представив він себе, свойого диригента, імена кількох польських і російських композиторів і їх композицій, одну словацьку пісню без подання автора і українські хорові композиції народніх пісень — як безбатченків."

Нешенел Бродкестінґ Компані в Шікаго почала з днем 26 грудня серію радіо-хорових концертів. Українському Хорови міста Шікаго припала честь цю серію радіо-концертів відкрити, бо вибрано наш хор як один з найліпших хорів середньо-західних стейтів і який є також ангажований найбільшим музикальним бюром в Америці, „Сивік Консерт Сервис Інкорпорейшен", на концертові виступи.

Український Хор міста Шікаго запрошено до відкриття цеї серії концертів не як хор, котрий репрезентував би тільки українську пісню, але як кожу артистичну організацію співацьку за грошевою заплатою і хор, як такий, мусів виповнити все те, чого від нього вимагали.

Управитель програми жадав, щоб наш хор в своїй програмі крім українських пісень відспівав і клясичні річи композиторів, які вже мають поширену славу в Америці, як також пісні в англійській мові.

Орхестра, яка брала участь у виступі хору, не мала злуки з хором, бо хор виступав як осібне тіло і через те не є відповідальний за програму орхестри.

Всі автори і композитори всіх пісень, які наш хор виконував, а таксамо адреси видавництв тих пісень були подані до Нешенел Бродкестінґ Компані в Шікаго, які опісля були переглянені і апробовані головним нюйорським офісом. Український Хор міста Шікаго не був всилі і не мав права контролювати заповідача тимбільше, що заповідач мав усе записане в так званій „Местер континуїти". Крім того десятки слухачів підтверджують, що чули імена композиторів українських пісень, як: Ступницького, Аркаса і Колесси.

Наша чотирольтня скромна праця під управою пана Ю. Бенецького була зроблена під іменем „Український Хор міста Шікаго" і так його було оголошено через радіо. А що в англійських часописах оголошено як „Український Національний Хор", — певно тому, що для „N. B. C." було вигідніше так оголошувати, то ми не мали нічого проти цього, бо наш хор складається ввесь час тільки з 100-процентових Українців і Українок.

Для пояснення третьої точки: Коломийку оголошено, що була аранжована паном Бенецьким після Колесси. Щоби придержуватись темпа, композитор Філярет Колесса поставив темпо „аллеґро", а кому цікаво довідатися, що це означає, нехай загляне до Мюзік лексікон Гюга Рімана.

До семої точки — еспанська серенада. Серенада Архангельського, яку добродій М. О. М. назвав „лихою російською церковною музикою..." має всі елементи, як музичні, так і поетичні, що повинно бути в серенаді. (вечірні пісні в чиюсь честь). Вона має дві части в ріжних ритмах — одну часть протяжну, музику легку і оброблену просто, але дуже характерно: перша мельодія сольо тенорів, а потім сопранів під характерний акомпаніямент хору — гітар, а в другій части (еспанське „танго") дуже цікаво сплетені два ритми жіночих і мужеських голосів.

До осьмої точки. Про три народні пісні „з нужденною обрібкою", про які згадує добродій М. О. Г., скажемо це, що кождий, хто обзнакомлений з літературою української музики, знає, що ті пісні є перші хорові пісні з опери „Катерина" — музика Аркаса і були оголошені заповідачем як такі, як і їх композитор.

Девята точка — Щедрівка. Пісня, яку назвав дописувач у девятій точці щедрівкою — „Ой на горонці" — музика Кирила Стеценка, знана всім як народня пісня і тяжко згодитися, що це є „слаба композиція".

Цим нашим поясненям хочемо збутись закиду, який на адресу нашого хору написав добродій М. О. Г., і булоб бажаним, щоб на будуче і іншим не повало те, що нашому хорови, який так щиро працює тільки для поширення української пісні і який заслужив собі не тільки в своїх, але й у чужих на дуже гарне імя.

За Уряд Хору:

І. Ящишин, предс.,

М. Винярська, секр.

II.

Завваги критика М. О. Г.

Справоздання із радіо-концерту Українського Хору міста Шікаго написав я, Михайло О. Гайворонський.

У музичнім культурнім світі не водиться таке, щоби скритикований відповідав на критику. Знову всякі пояснення подається **перед**, а не по виступі. Та — в нас приходиться деколи стрічати й такі випадки та на них реагувати.

Виступ Українського Хору міста Шікаго дав нагоду звернути увагу читачів „Свободи" на деякі аномалії нашої музичної репрезентації перед світом. Свої особисті замітки подав я, маючи на увазі **наш національний інтерес.**

З наведених пояснень та висвітлень заряду виходить, що тиша за непроголошування імен тільки наших композиторів на тому концерті не спадає на Український Хор міста Шікаго, а на Нешенел Бродкестінґ Компані і її заповідача. Це не є ніяким оправданням. З установами, що свідомо в такий спосіб нас іґнорують, нам не по дорозі. Концертова естрада, це не місце на наші політичні порахунки, але конче не місце, на якому ми репрезентуємо нашу націю, повинно приносити честь нації, а не її понижувати.

На мою думку, то N. B. Co. повинна виправдатися перед Українським Хором міста Шікаго за свої помилки, а сам хор, як хоче задержати своє дуже гарне імя, не сміє виступати з таким виведенням як було з „Тебе поем", „Еспанська серенада" і „Танцуй". Два лиха тут зустрілися: з одної сторони перехрещено Український Хор міста Шікаго на Український Національний Хор не проголошувано імен українських композиторів, а з другої — хор був непідготований.

Ще пару заміток про окремі композиції.

Темпо коломийки повільніше, ніж було співане Українським Хором міста Шікаго. Та таке темпо є інакший італійський вислів: аллеґро ассаі, що значить саме аллеґро, то належить крім Рімана лексикону прочитати собі найкращі пояснення Сер Гров Дикшинері оф Мюзик. Кромі цього треба бодай раз добре вслухатися в темпо коломийки, яких є багато на грамофонічних плитах.

Щодо пісень Аркаса, то вже віддавна є усталена думка між тими, що розуміються на музиці: його композиції примітивні.

На жаль, і композиції К. Стеценка „Ой, на горонці", цеї старовинної нашої щедрівки, не можна теж уважати за дуже щасливу. Про цю щедрівку належить сказати, що її стрічаємо на цілій Україні, включаючи Лемківщину і Закарпаття. Це одна з найстарших наших обрядових пісень ще з поганських часів, а співано її у свято відродження сонячної сили.

Ці мої замітки пишу для тих, що цікавляться всіми проявами нашого життя, які раді би навчитися того, чого не знають, які не зражуються невдачами, які дорожать своїм національним ім нем, не дають себе топтати й розуміють, що щоби добитися найкращих результатів, замало самої щирости в праці, а треба ще **знання і витревалости.**

М. О. Г.

Петерсон, Н. Дж.

ДУМКИ БЕЗРОБІТНОГО.

Якийсь бере мене жах:
Два роки не роблю, аж страх!
Коли подумаю, що далі буде,
Вихор думок в мені гуде.

А тим більше, що зима йде,
Що в холоді житися буде;
Ні дров, ні тріски, ні вугля
[жмінки,
Та ще до того недуга жінки.

А діти голі, босі, мов святі,
На пять душ черевики одні.
Хліб і пів-цукрова кава,
Це в нас щоденна страва.

В неділю, мій Боже,
Як вже свято гоже,
Бо сусідка масла принесе,
И сухариків докладе.

Та найгірше то є це,
Що як власник знов прийде
Рент колектувати,
То не знати, що казати.

Пять місяців ренту не пла-
[тив,
За молоко грубо завинив,
До братства долярів пять-
[десять,
За хліб — сорок і пять.

...жий тут і мудрий будь,
Коли лягло все на твою груть!
Соломон руки розведе,
Коли в кишені вітер гуде.

Часами думка майне:
Наложить руку на себе!
Та коли гляну на дітей,
Відлетить намір цей.

В. Гасій.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Братство св. Василія, від. 214 У. Н. Союза в Шікаго, Ілл., подає з жалем до відома, що його член, **Михайло Возовік**, зістав убитий автомобілем і похований дня 23-го грудня 1932 р.

Михайло Зеліско.

НАГЛИЙ СУД.

(4)

Апель оборони.

Д-р Старосольський в імени цілої лави складає таку декларацію:

Трагічно для нас є, що з тою справою звязано й убийство пок. Голувка. Ми не маємо змоги провірити, чи це відповідає правді. Я апелюю до високого трибуналу: або не ставити питань у тій справі, або зібрати ввесь матеріял і ту трагічну справу вияснити до остаточности.

Зізнання М. Жураковського.

Мирослав Маріян Жураковський, син Михайла і Марії, роджений 1905 р. в Станиславові; має укінчених 7 кляс гімназії, перестав ходити до школи з браку фондів і працює в склепі.

До вини почувається в тому, що брав участь в нападі на почту.

Викликав мене 27. листопада один чоловік, незнаний мені, і казав їхати до Львова. Я знав, що цей чоловік з організації.

Я поїхав до Львова 28. листопада разом з Максимцьом і там стрінувся з іншими. Потім запровадили мене до Березинського. Після того я відїхав назад до Станиславова з тим, що на другий день я маю знову приїхати. Я вернувсь а по полудні поїхав з іншими, яких кромі Березинського я не знав, в напрямі Городка. На невідомій стації ми висіли і пішли пішки до Городка. Там стрінулися з другою групою.

Дальше підсудний Жураковський оповідає про часи перед самим нападом, відомі вже з зізнань Біласа. Жураковський дістав приказ стояти на коридорі. Якщо хтось надійшов би він мав примусити його положитися на землю.

Предс.: А якщо не хотів би?

Жур.: Тоді хіба стріляти.

Предс.: Чи перед нападом ходила на почту стежа?

Жур.: Може, але я не знаю.

На більшість запитів предсідника Жураковський відповідає, що не пригадує собі.

Предс.: Чому ви не пригадуєте собі?

Жур.: Я маю серцеві атаки. Тоді з перестраху я теж дістав серцевий атак і тому багато дечого забув.

Предс.: А чому ж, як ви так боїтеся, ви не втікли з почти?

Жур.: Я хотів втікати, але командант мене здержав, погрожуючи мені дулом револьвера.

Предс.: Куди ви йшли до Львова?

Жур.: Це була ніч і я не знаю. До Львова зайшли ми коло год. 6-ої рано, здається від сторони Скнилова. Сиділи від четверга до неділі в якомусь помешканні. В неділю я виїхав до Станиславова і там мене арештовано.

Предс.: Ви виробили собі „алібі".

Жур.: Так, але мені це не вдалося.

Предс.: Що ви мали зізнати?

Жур.: Що я лікувався у д-ра Барвінського.

Предс.: Ви мали маску?

Жур.: Так.

Предс.: А була мова про якусь отрую?

Жур.: Так, Березинський говорив, що кожний дістане цінкалію, щоби міг зажити, якщо буде ранений. Але тої отруї не дали.

Предс.: З яких мотивів ви ділали? Чи ви йшли грабувати гроші для себе?

Жур.: Був приказ. Ми йшли брати гроші для О. У. Н.

Предс.: Ви складали присягу?

Жур.: Так, складав на револьвер.

Предс.: Чи ви не хочете виявити назвищ тому, що ви зложили присягу?

Жур.: Ні, тому що я таки не знаю назвищ інших учасників.

Д-р Ганкевич: Чи добре ви вчилися, і чому ви кинули школу?

Жур.: Я добре вчився, але школу мусів кинути з нужди.

Предс.: А де ви ходили до школи?

Жур.: До польської гімназії в Станиславові.

Д-р Ганкевич: Ви зізнали, що ви тяжко хорі на серце. Скажіть мені, як ви могли вступити до такої організації, яка веде таку акцію?

Жур.: Я думав, що я хоч трохи поможу для своєї нації.

Предс.: Як поможете? що застрілите одного почтовця?

Жур.: Ні, там не малося взагалі стріляти.

Д-р Ганкевич: А чи ви, як чоловік хорий на серце, вступаючи до революційної організації, не пошкодили їй більше, ніж помогли?

Жур.: Мене впевнили, що там нема тяжкої роботи.

Д-р Ганкевич: А чи ви, там на коридорі, були в страху?

Жур.: Мені встидно, але я дуже перестрашився.

Прокур.: А з револьвера ви вмієте стріляти?

Жур.: Ні, я ніколи ще не стріляв з револьвера.

Данилишин відмовляє зізнань.

Предс.: Як називаєтеся?

Дан.: Я відмовляю зізнань.

Предс.: Але то ще не є зізнання. Я питаю, як ви називаєтеся?

Данилишин: Відмовляю всіх зізнань.

Предс. читає зізнання інших підсудних і питає, чи то правда?

Данилишин мовчить.

Предс.: Ви називаєтеся Дмитро Данилишин?

Дан.: мовчить.

Предс.: Чи ви маєте щонебудь заявити?

Дан.: мовчить.

Предс.: То прошу сідати.

Дан. сідає (предс.: А одже розуміє. Він так само в слідстві навіть протоколів не хотів підписати).

Зізнання Зенона Коссака.

Зенон Коссак уродився 1907 р. в Дрогобичі, студент прав. Тепер студії перервав через військо і тюрму.

Предс.: Ви почуваєтеся до вини?

Кос.: До вини не почуваюся. А дальше піддержую свої зізнання в суді і категорично заперечую те, щи мені закидує акт обвинувачення.

Предс.: Чи ви писали листа до Біласа, щоби він приїхав до Дрогобича?

Кос.: Ні, не писав.

Предс.: А чи ви Біласа і Данилишина знаєте?

Кос.: Біласа пригадую собі, Данилишина зовсім не знаю.

Прокуратор: Чи 27-го листопада ви бачилися з Мотикою?

Кос.: Мотика мешкає на тому самому подвірі, що я. Чи якраз того дня я бачився з ним, не можу памятати.

На тому предсідник перериває розправу в год. 2.45 до год. 5-ої пополудні.

Чи розправа веститеметься й у неділю, досі невідомо.

Пополуднева розправа в суботу.

Після 2-годинної перерви пополуднева розправа розпочинається в годині 17.10.

Предс.: Пане Жураковський, ви сказали, що були ви, Білас і Данилишин. Там падали стріли з котрої сторони?

Жур.: Стріли падали зліва і зправа.

Предс. до Біласа: Хто ліз перший вікном?

Білас: Я перший, за мною той третій, а Данилишин ввійшов дверима.

Предс. випитує Біласа про Данилишина ґенералія, що цей подає.

Прокур.: Хто привів вас до стодоли?

Білас: Той, що привів нас, не брав участи в нападі.

Прокур.: Чи ви бачили власника стодоли?

Білас: Ні.

Прокур.: А може це був син власника стодоли?

Білас: Не знаю.

Прокур.: А може вас привів цей „Ставчанський".

Переслухання свідків прокуратора.

Мечислав Маршалік в слідстві слуханий, 54 літ, начальник почти з Городка. Присягає.

Предс.: Прошу нам описати цілий перебіг нападу.

Свідок: Коло 5-ої год. увійшов я до каси та замкнув двері на засуву. Втім почув я сильне шарпнення дверей та кілька стрілів. Я увійшов до каси, за мною касієр Стеблецький і возний Калюжний.

Предс.: Чи ви були узброєні?

Свідок: Револьвери мали лише возний Колач і Стеблецький.

Далі свідок на пляні показує предсідникови, де знаходилися функціонарі почтові в хвилі нападу.

Предс.: Коли ви вийшли з замкненої кімнати?

Свідок: Як почув свист і тупіт ніг.

Предс.: Кого ви побачили?

Свідок: Коло входу бачив я якогось мущину, що під стіною лежав. Це, як оказалося, був Березинський.

Предс.: Чи ранений Колач мав при собі револьвер?

Свідок: Не знаю.

Прокур.: Чи Колача ранили тоді, як той лежав в ліжку, чи він доволікся до ліжка.

Свідок: Не пригадую собі.

Предс.: На поліції ви зізнали, що як тільки почули стріли, зараз пішли до телефону.

Свідок: Можливо, що не в першій хвилі нападу, але згодом.

Предс.: Чи ви чусилили стріли?

Свідок: Ні.

Предс.: Мені ходить про те, кілько стрілів впало і звідки.

Свідок: Поліція ствердила, що стріли падали крізь вікно.

Предс.: Що ви оповідали про те, як ви удалися до центрального телефону і там застали Станкевича, схованого за апаратом?

Свідок: Станкевич сказав мені, що до нього стріляли.

Предс.: Кілько грошей бував в середині місяця?

Свідок: До кільканацять тисяч.

Предс.: А перед першим?

Свідок: Перед першим одержуємо ще дотацію у висоті 30—50 тисяч зол.

Предс.: По успокоєнню кілько грошей бракувало?

Свідок: Около 3,200 в більоні.

(**Далі буде**).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БЕЙОН, Н. ДЖ.

Вистава й концерт.

Бейон знаходиться недалеко великого міста Ню Йорку. Тут проживає поважне число Українців, котрі цікавляться українськими народніми справами й складають жертви на Рідний Край. Разом з тим вони стараються показати чужинцям, хто ми є, ким поневолені та за який ідеал боремося. Одним з таких засобів була українська вистава, влаштована на місцевій виставі народнього мистецтва ріжних націй. Ця вистава була уладжена жінками, які зорґанізовані в „Йонґ Вімен Крісчен Асосіейшен", де є й наші жінки, а саме: Марія Склиськлак, Марія Борис, Анна Райтер й Анна Липа. Ці жінки є також членицями Союза Українок в Бейон. Вони ввійшли до комітету бейонської вистави, а до помочи їм прийшла п. Анна Борис, котра не шкодувала труду й старалася від початку аж до кінця вистави ревно працювати.

Вистава випала дуже гарно. Українська будка була добре і до смаку уладжена п. В. Юрківським з Ню Йорку. Навіть інші групи, а між ними й наші вороги, переробляли свої будки на взір української. Та їх будки не мали такої краси, бо не мали таких гарних річей, як Українці. Українські вироби мали великий успіх. Наші вишивки подобалися чужинцям, а одна жінка з комітету, визначна Американка, просила дати їй одягнути українське вбрання, в якому вона провела цілий вечер, котрий був призначений для Українців.

Вистава відбувалася три дні: 7, 8 і 9 грудня. Кождого вечера виступали ріжні нації зі співами й танцями та з музикою. Українська програма випала на вечір 9 грудня. Під вечір наші Українки урядили обід для Американців, котрі дуже хвалили українські страви.

Вечером коло 8 години саля У. W. C. A. була по береги виповнена, а багатьом забракло місця. Того вечера мали вступати чотири нації, а між ними й українська.

Українську програму реферувала п. Анна Борис. Вона по анґлійськи заповідала кожду точку. Першою точкою була колискова пісня маленької дівчини, яку проспівала учениця Рідної Школи, Розалія Оленчук. Потім виступили чотири дівчата, які відтанцювали кілька танців укладу п. В. Авраменка. Танцювали чудово й публика була задоволена, а дехто говорив по анґлійськи: They do not touch floor. Відтак виступив хор „Боян" у складі коло сорок осіб, під проводом п. В. Мельничука. Хор мальовничо став на сцені з дівчатами на переді в українських строях. Здавалося, що це живий образ прекрасного городця з квітами. По першій пісні „Огні горять" настрій у публики був дуже радісний: усі з усміхненими лицями гучно плескали співакам та їх діріґентови. Так було при кождій наступаючій точці. Далі хор відспівав „Ой, за гаєм", „Коломийку" — Лисенка, „Біда" — Кошиця, „Верховино" — Лисенка і „Гандзя". Треба зазначити, що хор „Боян" це вже не перший раз виступає перед чужинцями, бо й минулого року він пописався знаменито на такій самій виставі в Петерсон, Н. Дж.

Можна сказати, що комітет і всі ті, котрі брали участь у виставі, вивязалися зі свого завдання якнайкраще. І чи не порадно булоб узяти це під увагу тим родичам, котрі своїх дітей не посилають ані до науки танців, ані до співу, чи української школи, а їх діти марнують свій вільний час біганиною по вулицях тоді, як інші діти йдуть на проби і вчаться, а при нагоді приносять честь собі й своїм родичам та допомагають загально-українській справі.

Українським патріотам з Бейону належиться признання за те, що вони так гарно вивязалися на тій виставі та громадно прийшли на українську програму.

Присутний.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

VALLEY UKRAINIANS HOLD OLD FASHIONED XMAS CELEBRATION; ODD FELLOWS' HALL, CROMPTON.

Guests From Providence-Woonsocket.

Quaint Customs of People of Old Ukraine Are Reenacted by Local People at Affair Saturday Night.

Guests from Woonsoket and Providence were numbered among those attending the unique Christmas feast and frolic in Odd Fellows' hall, Crompton, Saturday evening, sponsored by the Ukrainian Junior Dancing Club of West Warwick. Many Ukrainian residents of the Valley also attended.

In accordance with the old Ukrainian calendar, January 7 is Christmas day. This was the second annual feast held in the Valley and it was conducted for the special purpose of informing the youth among the Ukrainian colony, and invited guests, just how Yuletide is observed in old Ukraine. Women worked all day Saturday preparing the tables and the many types of food to be served. There were 12 dishes, one for each of Christ's apostles and at the tables, three burning tapers represented the three wise men.

The tables were covered with a thin coating of hay upon which was spread long white cloth, representing the manger and swaddling cloth. There was salt fish in the menu to represent Peter, and wheat and poppy sead to represent Judas.

Adults and children wore the costumes of old Ukraine. Marco Loda represented the father in an old Ukrainian home. He was dressed in brownish vest, gay pantaloons, fez hat and smoked a long-stemmed pipe which was his father's. Mrs. Luke Moskalyk represented the mother. She was seated at the table with the children of the family seated around her. The husband entered with an armful of straw and placed it under the table. Then he scattered mixed nuts about the straw. The three candles on the table were lighted, then took some of the wheat grains and blessed them, and asked for the health of all the family. Then the feast was started.

After the supper the children hunted for the nuts in the straw, played games and sang and danced. St. Nicholas (Santa Claus), in the person of Mrs. Jacob Semczuk, distributed gifts to the children.

The following program was presented:

Holy Night—written by Mr. Fedorowicz, recited by Wasyl Fedorowicz, Jr.; New Year—written by A. Granowski (What is going to happen to the Ukrainians in 1933), recited by Steve Spodarek; Ukraine—written by W. Samiylenko, recited by Mary Bernadyn; Tell Me The Truth—a song written by Rumanski and sung by Blanche Panas; Dabolyo—written by W. Chymenko (To help get the freedom of Ukraine), recited by Helen Senczuk; Friends—written by B. Hreenchenko, recited by John Bernadyn; Luck—recited by Olga Mode; Dying In Exile—a song written by Worobkewich, sung by Blanche Panas; Season's Greetings—written by W. Fedorowicz, recited by Wallace Moskalyk; Autumn—recited by Katherine Szelest; The Apostle—written by T. Shevchenko, recited by Wasyl Fedorowicz, Jr.; River Dnieper—words written by Shevchenko, music by Lysenko, duet by Anna Moskalyk and Agness Calrson; speech by Mr. Fedorowicz about John Sirko, a general in 1674.

Give a Mother to Us—written by P. Kulish, recited by Wasyl Fedorowicz, Jr.; New Year—written by B. Lepky, recited by Olga Modo; The Girl and a Miller—folk song, sung by Blanche Panas; Good Eyes—written by J. Chornobrywy, recited by Mary Liabodiak; Holy Night—written by Mr. W. Fedorowicz, recited by Anna Moskalyk; Meeting The New Year—written by W. Tataryn, recited by Olga Szelest; Snow Falling On the Field—written by Andreychuk, sung by Blanche Panas; Ukrainian and American anthems sung by the group under the direction of Blanche Panas. Miss Agnes Carlson was the pianist.

The committees in charge of the evening included: feast, Mrs. Carolina Hnonoway, chairlady; Mrs. Sadie Moskalyk, Mrs. Jennie Semczuk, Mrs. Michael Szelest, Mrs. Mary Hudyma and Mrs. Mary Fedorowicz, Marco Hudyma and Andrew Kondrat.

(Pawtuxet Valley Daily Times, West Warwick, R. I., Monday, January 9, 1933).

RADIO.

ЧОМУ РАДІО ДОБРЕ НЕ ГРАЄ.

Душею й серцем радія є жарівки (тюби) й антена—(дріт що на даху).

Коли радіо грає нечисто, шипить, гуде або клекоче, то причиною цього є одна або й більше ушкоджених жарівок, які треба замінити новими.

Щоби задержати радіо в доброму стані якнайдовше, добре є зміняти всі жарівки найменше раз в рік, а ніколи не чекати, аж доки радіо не зачне зовсім „баламутити", бо через ушкоджені жарівки псуються й інші частини в радіо.

Ніколи не варта лакомитися на т. зв. „бутлеґінґ" жарівки, які продаються вдвоє й троє дешевше як жарівки марки "R.C.A." чи "Cunningham", які дотепер є найліпшими. Дешева жарівка не тільки що довго не послужить, але й значно ушкоджує інші частини в радіо-апараті. При купні жарівок треба уважати на марку, як також спробувати їх на відповідньому до цього апараті (tester).

Коли радіо підчас вітру стріляє або перестає грати, то причиною цього є зле сполучена антена або дріт, що лучить радіо з землею т. зв (ground).

Є ще багато інших важних причин, чому радіо добре грати не буде, до яких належать мешкання близько електричних залізниць або стацій, де виробляють електрику (powerhouses). Це є т. зв. дуже злі „льокації", де радіо тріщить і стріляє без перестанку. Треба дуже здібного радіо-специяліста, щоби бодай у части міг зарадити такій перешкоді. Також електричні студівні (iceboxes), ріжні мотори й вітраки, екс-рей і машини дентистів, винди (elevators), електричні рухомі вивіски (signs), навіть теперішні автоматичні телефони, є по більшій части причиною, чому радіо тріскає, очевидно, коли вище згадані машини є в русі.

Здібний радіо-механік з такими перешкодами дасть собі раду, наскільки така перешкода знаходиться в домі власника радіо-апарату. Бо кождий мотор у машині, який власне є причиною, чому радіо стріляє, дасться відповідно приглушити (fitering), чим буде знищена причина, що зле впливає на радіо.

Часто трапляється, що в день радіо грає зовсім добре, а вечером стріляє і тріскоче. Причиною того може бути зіпсована звичайна хатна лямпа, або зле прикріплений дріт у котромусь з світел. Або антена на даху дотикається антени інших людей, які в день не грають, зате вечером мають той самий клопіт.

Великим ворогом радія є порох (бруд), тому добре є, особливо радія на A.C. електрику, закривати машину якою плахтою або картоном.

Небезпечно це робити з радіями на D.C. електрику, бо декотрі з них сильно оґріваються і можуть запалитись.

П. Задорецький.

ТАРЗАН МОЖНОВЛАДЕЦЬ ДЖУНҐЛІВ. (47)

G-47

З винятком сера Малюда та його найближчих приятелів усі любили сера Джеймса, як тепер звали Блейка. Любили його за те, що він у цей замок приніс з собою багато свіжого повітря. Сім і пів віку люди були відірвані від цивілізованого світа й багато виразів у мові Блейка й способів його поведення з людьми були для них незнані, а разом з тим і цікаві. Вони поволі привчилися до його способу вислову своїх почувань та своєї думки. Любили всі також його тонкий гумор і жарти.

Сер Ричард також був дуже популярний серед мешканців Німру. Але він не посідав такого багацтва, як сер Малюд, а тому й мав менший від нього вплив. Сер Ричард та Блейк мали своїх прихильників скрізь, але коли сер Малюд сміявся, тоді всі сміялись; або коли він гнівався, то всі суворо мовчали, запобігаючи його ласки, яко найбільше впливової особи біля князя. Одного ранку, після вдалого змагання, Блейк по звичаю низько вклонився Ґвінальді.

„Сьогодня ранком ти дивував нас всіх своєю зручністю, відвагою та вмінням їздити на коні й правити ним. Зброєю ти володів також чудово. Велику приємність мені зробив твій виступ", говорила княжна Ґвінальда. Недалеко, як звичайно, сидів Малюд. „Що там було дивного й такого незвичайного. Адже він був узброєний також списою!" — завважив іронічно Малюд. Блейк нічого не відповів а лише прижмуреними очима подивився на сера Малюда й, вклонившися князеви та Ґвінальді, пішов геть.

По обіді Блейк стрінув Малюда в замку. „Сер! Мені не подобається ваше відношення й ваші завваги в мою сторону. Ваше поведення супроти мене не гідне лицарськости. Я готовий з вами стрінутися зі зброєю в руках!" — сказав Малюдови Блейк. „Прошу мене не вважати рівним собі і не називати „сером". Я готовий стрінутися з вами!" — відповів Малюд. „Отож прошу вибрати зброю й прислати завтра ранком своїх секундантів!" — відповів Блейк.